

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

DEN EUROPEISKA IDENTITETENS KOMPONENTER

En kvantitativ analys på vad som definierar den europeiska identiteten

Filippa Lund

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2023
Handledare:	Linda Berg

Abstract

The European identity plays an important role for the EU and especially within its will to further integrate its citizens, hence it is a way for individuals to not only identify with its nation, yet also with Europe. Previous research has already established that an individual can possess two territorial identities, such as a national and a European identity, above all it has established how the identities can equally interplay. Further it has been explained how territorial identities are composed of two aspects: civic and cultural. While the previous research has stated how the European identity possesses both aspects, though to varying degrees, little attention has been put to examine how individuals who possesses multiple territorial identification, defines its European identity. This study therefore aims to study which aspects, civic or cultural, individuals with a citizenship who possess multiple territorial identification, assign their European identity. I argue that individuals with EU-citizenship will assign their European identity mainly civic aspects, due to their frame of reference being Europe as a political and economic institution. To examine my aim a quantitative method was used. The results of my analysis show evidence that EU citizens mainly assigned their European identity civic aspects. Even though the cultural aspects, based on the results, still play a part in their European identities.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2023
Handledare:	Linda Berg
Nyckelord:	Europeisk identitet, Nationell identitet, Territoriella identifikationsnivåer, Multipla identifikationsnivåer, Essentialism, Konstruktivism
Antal ord:	10 157

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Teori och tidigare forskning	2
2.1 Tidigare forskning	2
2.1.1 Kollektiv identitet	2
2.1.2 Multipla identifikationsnivåer.....	4
2.1.3 Identitetens olika aspekter	5
2.1.4 Europeisk identitet	6
2.2 Hypoteser och teoretiskt ramverk.....	7
3. Metod och material.....	10
3.1 Material.....	10
3.1.1 Variabler	11
Beroende variabel.....	11
Oberoende variabler	14
Kontrollvariabler	15
3.2 Metod.....	16
5. Resultat.....	18
5.1 Multipel identifikation och EU-medborgarskap.....	18
5.2 Multipla identiteter med samhälleliga och kulturella aspekter.....	19
5.3 Multipla identiteter och komponenter	21
6. Avslutande diskussion.....	23
Referenser.....	25

Tabellförteckning:

Tabell 1: Deskriptiv statistik över EU-medlemsländers fäste till multipla identiteter.....	12
Tabell 2: Deskriptiv statistik över EU-medborgares samhörighet med sitt medborgarskap.....	14
Tabell 3: Deskriptiv statistik över Samhälleliga och Kulturella aspekter.....	15
Tabell 4: Resultat av bivariat regressionsanalys för samvariationen mellan stark känsla av EU-medborgarskap och multipel identifikation.....	18
Tabell 5: Resultat av bivariat regressionsanalys för samvariationen mellan samhälleliga aspekter och multipel identifikation.....	19
Tabell 6: Resultat av bivariat regressionsanalys för samvariationen mellan kulturella aspekter och multipel identifikation.....	20
Tabell 7: Resultat för multipel regressionsanalys för sambandet mellan Multipel identifikation och vilka aspekter som tilldelas en europeisk identitet.....	21

1. Inledning

En europeisk identitet skapar inom Europa likväl som inom EU möjlighet till en integration som sträcker sig förbi endast politiska och ekonomiska aspekter. Den öppnar upp för en kulturell integration, i vilken en EU-medborgare känner lika stark samhörighet till sin europeiska identitet som till sin nationella. En europeisk identitet är uppbyggd på likväl en gemensam historia och kultur, som på institutioner, politik och gemensamt rättssystem. Samtidigt finns den europeiska identiteten i relation eller i konflikt till individens nationella identitet, som på många sätt är uppbyggd på lika grunder. Viljan att integrera och sammanhålla en politisk och ekonomisk union genom, bland annat, etablerandet av en identitet, kan antas ha haft stor påverkan på hur den europeiska identiteten uppfattas av individer inom EU.

Forskningen om individers olika territoriella identifikationsnivåer har visat att två territoriella nivåer, likt nationell och europeisk, kan samspela hos en individ. Ett sådant samspelt har en mängd olika förklaringsmodeller där två huvudsakliga perspektiv, kollektiv identitet och multipla identifikationsnivåer, framgår. I perspektivet om multipla identifikationsnivåer, likväl som hos kollektiv identitet, återfinns en viss motstridighet där samspelt antingen antas vara av mer komplementär eller konflikterande karaktär beroende på kontext och sammanhang. Två olika aspekter lyfts som en förklaringsmodell för samspelt som utgör en individs identiteter. Michael Bruter (2004), Lars Cederman (2001) samt Neil Fligstein, Alina Polyakova och Wayne Sandholtz (2012), visar på de två huvudsakliga aspekterna, kulturella och samhälleliga, som utgör en nationell eller en europeisk identitet och visar på vilken källa eller grund identiteten utgörs av. Antingen är identiteten huvudsakligt baserat på kulturella aspekter såsom språk, historia och etnicitet, eller snarare på samhälleliga aspekter såsom medborgarskap, lagar och institutioner (Michael Bruter 2004, s.26).

Den tidigare forskningen kring identiteters samspel och uppbyggnader är omfattande och väl etablerad. Allt för lite uppmärksamhet har däremot riktats mot hur aspekterna, som enligt tidigare forskning (Bruter, 2004; Cederman, 2001) utgör nationella identiteter, påverkar och utgör den europeiska identiteten och då i relation till den nationella identiteten. Denna uppsats kommer således utforska vilka aspekter en individ med lika stark känsla av tillhörighet till sin nationella identitet likväl som till sin europeiska identitet, tilldelar sin europeiska identitet. Som följd även *hur* aspekterna påverkar känslan av tillhörighet till en sådan multipel territoriell identifikation.

Syftet med min uppsats är således att få djupare förståelse för vilka aspekter individer med multipla identiteter tilldelar sin europeiska identitet, samt hur aspekterna påverkar känslan av tillhörighet till identiteten. En djupare förståelse kring europeiska identiteten beståndsdelar kan ge vidare förståelse för hur den verkar i sitt syfte av att främja gemenskapen och vilken påverkan den kan ha på framtida fördjupad integration och tillhörighet inom Europa likväl som i EU.

2. Teori och tidigare forskning

I detta avsnitt kommer först den tidigare forskningen att presenteras följt av en del i vilken det teoretiska ramverket förtydligas och mina hypoteser presenteras.

2.1 Tidigare forskning

Nedan beskrivs tidigare forskning utifrån teman som rör territoriella identiteters samspel och utformning hos individer. Varje avsnitt inleds med ett förtydligande av den tidigare forskningens relevans samt fokus för min studie, och följs av en beskrivning av två av perspektiven kring multipel territoriell identifikation hos en individ; kollektiv identitet och multipla identifikationsnivåer. Därefter beskrivs tidigare forskning kring nationella och europeiska identiteters olika aspekter: kulturell och samhällslig. För att avslutningsvis fördjupa oss i beskrivningar av den europeiska identiteten och vad den enligt tidigare forskning anses bestå av.

2.1.1 Kollektiv identitet

Kollektiv identitet som förklaringsmodell för multipel identifikation hos individer är väl utforskat och har som följd fått en mängd innebörder och perspektiv. I min studie vill jag huvudsakligen lyfta kollektiva identiteter som ett perspektiv kring hur samspelet mellan territoriella identiteter kan se ut. Den tidigare forskningen belyser hur kollektiva identiteter är viktiga för samhällsliga och politiska intressen, då identitet ofta är en viktig del av integration (Kohli, 2000). Alltså, begreppet eller förklaringsmodellen kollektiv identitet används, i min studie, i linje med Kohli (2000) och Klandermans och Simon (2001) där individens egen identifikation blir en del av en större grupp som följd tillhörighet till en gemensam källa eller grund. Kollektiv identitet blir *inte* definierad utifrån utomstående grupper, utan skapas av individer som följd av en gemensam grund inom den.

Det råder inom den tidigare forskningen en viss motstridighet kring kollektiva identiteters mening. Pawel Ścigaj skriver i sin artikel om identiteters olika dimensioner, delvis kring individuell och kollektiv identitet. Där den första dimensionen är den subjektiva, som skiljer en individs *individuella* identitet från en *kollektiv* identitet (Ścigaj, 2021, s.18). Den subjektiva dimensionen är den som min studie främst undersöker. Subjektiviteten i en individuell identitet kommer ur individens ägande av den, individen konstruerar den som följd av handlingar och val. Däremot saknar inte den individuella identiteten koppling till en större social kontext eftersom skapandet av en identitet har en social aspekt som kommer ur deltagande i en grupp. Gruppen har som en egen kultur, uppbyggd på saker såsom beteendemönster, normer och trosuppfattningar. Kulturer, likt ovan beskrivna, existerar i viss mån oberoende av individerna som finns i gruppen (Ścigaj, 2021, s.18). Ścigaj beskriver hur en grupp, besittande av en kollektiv identitet, inte nödvändigtvis är medveten om sin identitets existens, till skillnad från hur individer alltid är medvetna om sin individuella identitet. Följaktligen menar Ścigaj att kollektiva identiteter endast existerar utifrån individuella identiteter, huvudsakligen de som förekommer mest, och som sedan förmedlas genom individers minnen, handlingar och individuella identiteter. (Ścigaj, 2021, s.20). Ścigaj gör alltså en distinktion mellan *individuell* och *kollektiv* identitet och trycker på att en kollektiv identitet inte existerar som en egen enhet, utan snarare existerar *genom* individuella identiteter. Bert Klandermans och Bernd Simon definierar kollektiva identiteter på ytterligare ett annorlunda sätt. En kollektiv identitet beskrivs

som en individs identitet i en del av en grupp och förklarar att identiteten blir kollektiv då individerna delar källan eller ursprunget för sin identitet (Klandermans & Simon, 2001, s.320).

Kollektiva identiteter definieras av Theresa Kuhn som sociala identiteter grundande i skillnader i grupper, såsom exempelvis etnicitet, klasstillhörighet (Kuhn, 2019, s.1215). Martin Kohli för en liknande diskurs kring kollektiva identiteter som Klandermans och Simon. (Kohli, 2000, s.117). Kohli förklarar att kollektiva identiteter bygger på en grupps särskiljning från andra grupper (Kohli, 2000, s.117). Trots att det finns tydliga likheter mellan Scigajs beskrivning av kollektiva identiteter och Klandermans och Simon, Kuhn och Kohlis beskrivning av den är den mest väsentliga skillnaden kring individens roll i identiteten. Klandermans och Simon beskriver individens kollektiva identitet som skapad i, och med, individens deltagande i gruppen, då individer i gruppen delar samma källa till identiteten som utgör den kollektiva identiteten. Kuhn har en liknande diskussion men fokuserar mer vid hur kollektiva identiteter uppstår utifrån gruppernas känslor, eller tillhörighet, medan Kohli snarare trycker på kollektiva identiteter även skapas ur en distinktion från andra grupper. Vilket i sin tur betyder att kollektiv identitet inte, som i Scigaj definition, skapas utifrån en individs personliga identitet, utan skapas genom flera individers gemensamma känsla av tillhörighet till ett sammanhang eller en källa.

Motstridigheterna i vad en kollektiv identitet syftar på inom den tidigare forskningen skapar en förvirring kring när begreppet faktiskt kan användas, samt kring *hur* kollektiva identiteter verkar hos individer. Kohli (2000) och Klandermans och Simons (2001) beskrivningar och definieringar av kollektiva identiteter är den huvudsakliga definition som kommer fokuseras på i min studie. Kohli och Klandermans och Simon definierar kollektiv identitet som något definierat ur en gemensam källa eller känsla inom en grupp, den är alltså inte definierad av utomstående grupper utav av individernas individuella identifikationer i gruppen.

Den främsta anledningen till att röra sig med begreppet kollektiva identiteter är enligt Kohli en möjlighet att systematisera framträdande beteenden, speciellt i kontext av till exempel politiska rörelser (Kohli, 2000, s.117). En individ har tillgång till en mängd olika områden som delas med andra individer, en kollektiv identitet är således ett utrymme eller sammanhang som delas (Klandermans & Simon 2001, s.321). Vad som belyses av Klandermans och Simon är att dessa delade utrymmen eller sammanhang inte nödvändigtvis behöver delas med samma grupp av människor, då den moderna individen har tillgång till multipla sociala utrymmen och sammanhang (Klandermans & Simon, 2001, s.321). Neil Fligstein, Alina Polyakova och Wayne Sandholtz förklarar hur solidariteten som individer känner sinsemellan som följd av en stringent samt grundläggande likheter är vad som definierar teorin om kollektiva identiteter (Fligstein, Polyakova & Sandholtz, 2012, s.108). Vad Fligstein et al. betonar i linje med Kohli (2000), men till skillnad från Klandermans och Simon, är hur en väsentlig del av en kollektiv identitet är distinktionen samt konstruktionen av "de andra" (Fligstein et al., 2012, s.108). Kollektiva identiteter kan alltså förklaras som en individs känsla av tillhörighet till en källa eller kontext delad av andra individer, exempelvis som att känna tillhörighet till en nationell identitet.

Som en konsekvens av att en individ kan ha flera olika delade sociala sammanhang och utrymmen, kan olika kollektiva identiteter hos samma individ överskrida varandra eller till och med hamna i konflikt. (Klandermans & Simon, s.321). Däremot är inte en individs olika kollektiva identiteter lika starkt framträdande vid samma tidpunkter utan vilken kollektiv identitet som starkast framträder beror på sociala kontexter som påverkar gruppen och individen. (Klandermans & Simon, 2001, s.321). Kohli diskuterar även huruvida individers

känsla av kollektiva identiteter är av stor relevans för sociala och politiska sammanhangs livskraftighet. Kollektiva identiteters är av stor relevans och betydelse om samhällen antas integreras via identitet, där identitet ses som en förutsättning för integration, och även genom kultur (Kohli, 2000, s.118).

I den tidigare forskningen kring kollektiva identiteter finns alltså viss motstridighet i hur samspelen mellan identiteter hos en individ fungerar. Däremot tydliggörs det att ett samspel mellan starka identiteter, med kollektiva identiteter som förklaringsmodell, är möjlig hos en individ.

2.1.2 Multipla identifikationsnivåer

Multipla identifikationsnivåer är ytterligare ett perspektiv på en individs multipla identifikationer och hur de är uppbyggda. Multipla identiteter fokuserar vid territoriella nivåer av identifiering, och fungerar inte som en motsats till kollektiva identiteter utan som ytterligare en förklaringsmodell i vilken två olika nivåer av identifikation kan urskiljas. Min studie fokuserar på europeiska identiteter, men även till viss del nationella, vilket gör multipla identifikationsnivåer på territoriellt plan ett relevant perspektiv att beröra. Perspektivet förklarar hur de multipla identifikationerna hos individer är möjligt, där jag främst förhåller mig till Schild (2001) och Hadler et al. (2012) definitioner av multipla identifikationsnivåer som en som tillåter ett lika starkt samspel mellan multipla identiteter hos en individ.

Markus Hadler, Kiyoteru Tsutsui och Lynn Chin menar att sociala identiteter har två komponenter som utgör grunden; en mer emotionell och ett mer kognitivt element (Hadler, Tsutsui & Chin, 2012, s.394). Hadler et al lyfter motstridigheter i huruvida de två komponenterna faktiskt verkar i relation till varandra (Hadler et al., 2012, s.394). Multipla identiteter beskriver Schild som något som tillåter en känsla av tillhörighet till flera olika territoriella nivåer hos en och samma individ. Multipla identiteter förutsätter att individer skiftar mellan olika identifikationer utifrån ramverk eller referenspunkten som kontexten kräver (Schild, 2001, s.335). Den kräver inte en konflikt mellan exempelvis en nationell och en europeisk identitet, utan tillåter en individ att identifiera sig med regionala, likväl som nationella och europeiska nivåer (Schild, 2001, s.336). Schild menar att tidigare forskning antog att en individs nationella identiteten kunde utvecklas till en europeisk identitet; den europeiska tog den nationella identitetens plats hos en individ. Schild lyfter snarare att det finns ett samspel mellan dem (Schild, 2001, s.336). Hadler et al. (2012, s.395) lyfter hur multipla identiteter kan hamna i konflikt med varandra när olika identiteter är av relevans vid samma tidpunkt. Michael Bruter definierar en individs identiteter som ett mönster av olika känslor av tillhörighet eller uteslutning från mindre grupper (Bruter, 2004, s. 25). En individs identitet utgörs av dess unika sammansättning av alla mindre gruppers identiteter i relation till, likt Kohlis resonemang, definitionen av ”de andra” (Bruter, 2004, s. 25).

Sammantaget tillåter multipla identifikationsnivåer en individ känna lika stark tillhörighet samtidigt till sin nationella identitet som till sin europeiska då de är byggda på olika ramverk eller referenspunkter.

2.1.3 Identitetens olika aspekter

Kollektiva identiteter likväl som multipla identifikationsnivåer tillåter en individ att känna tillhörighet till flera olika identiteter och beskriver en mängd olika perspektiv på hur samspelet ser ut och möjliggörs. En viktig förklaringsmodell till hur territoriella identiteter och dess olika nivåer kan kännetecknas är via två aspekter. Den tidigare forskningen har en mängd olika begrepp och förklaringar till de två aspekterna. Cedermans (2001) formationer kan ses som grunden till aspekterna denna studie huvudsakligen berör, som på engelska benämns som 'Civic' eller 'Political' samt 'Ethnic' och 'Cultural' (Bruter, 2004; Fligstein et al., 2012). I min studie uttrycks aspekterna som Samhällelig berörande mer konstruktivistiska aspekter såsom rättsliga, politiska och samhälleliga och som Kulturell berörande mer essentialistiska aspekter såsom historia, kultur och etnicitet. Aspekterna ger i sin tur ytterligare perspektiv till de olika nivåerna av territoriella identiteterna; såsom nationella och europeiska.

Lars-Eric Cederman beskriver två olika syner på identitet: konstruktivistisk och essentialistisk. Essentialismen förutsätter existensen av en viss kulturell kärna, som förklaras som en typ av råprodukt, som i sin tur har direkt kausalitet till individens mer politiska identitet. Grunden enligt den mer essentialistiska synen begränsar identitetens källa eller grund till ett specifikt kulturellt arv som identiteten formas utifrån. (Cederman, 2001, s.141–142). Konstruktivismen framhäver *politikens* roll snarare än kulturens, och ger nyans till det essentialistiskt renodlade bandet genom att politiken också kan *producera* eller *omformulera* kulturen. Kulturen har här flera olika nivåer och ett kulturellt råmaterial antas inte existera (Cederman, 2001, s.142). Vilket betyder att en nationell identitets grund exempelvis antingen utgörs av mer essentialistisk form, alltså i sin grund är av mer kulturell karaktär, men som i sin tur även formar de politiska komponenterna. Eller, så utgörs den av mer konstruktivistisk form, i vilken en specifik kulturell grund *inte* existerar, utan relationen mellan kulturell och politiska drag existerar som i en cykel där dem omformulerar samt producerar varandra.

Essentialismen och konstruktivismens syn på olika former av identitet kan förstås som en grund till senare uppdelningar och beskrivningar av identiteter. Bruter (2004) skriver om samhälleliga och kulturella element av identiteter, främst gällande politiska identiteter. Det samhälleliga elementet beskriver en identitet kopplad till regler, lagar och institutioner som utgör en stat och som styr över det politiska livet. Medborgare identifierar sig således med staten som följd av de aspekter som utgör den (Bruter, 2004, s. 26). Den kulturella aspekten beskrivs, enligt Bruter (2004), snarare förklara hur enskilda medborgare kan känna tillhörighet till en grupp, som definieras genom etnicitet, kultur eller sociala likheter. I likhet med Bruter beskriver Fligstein et al. (2012) en distinktion mellan samhälleliga och kulturella aspekter av nationella identiteter, i vilken kulturella aspekter av en identitet tenderar fokusera på att individen är född in i identiteten. där fokuset ligger vid aspekter såsom traditioner, arv, gemensamt språk och historia (Fligstein et al., 2012, s. 112). Den samhälleliga beskrivs i stället ha fokus vid ett konkret medborgarskap i juridisk form, som innebär att individen accepterar det sociala, politiska och juridiska systemet i den nationen (Fligstein et al., 2012, s.112). Bruters beskrivning av den medborgliga identiteten och Fligstein et al. beskrivning är i linje med varandra, fokuset ligger vid mer konkreta lagar och regler som ramar in vad som innefattas i identiteten. Däremot skiljer sig beskrivningarna av den kulturella aspekten av identiteten. Fligstein et al. har en tydligt etnisk vinkel, i vilken individens födelseplats är av relevans för att kunna känna identifikation vid den territoriella identiteten. Medan Bruters resonemang snarare trycker på hur de kulturella aspekterna berör tillhörighet till en viss grupp, och det medborgerliga snarare en tillhörighet till en politisk eller statlig struktur.

För att förstå vilka aspekter som kan känneteckna en individs identitetsuppfattning har den tidigare forskning delvis använts sig av mer kvalitativa metoder såsom Bruter (2004) som gjort intervjuer med fokusgrupper från tre EU medlemsländer. I intervjuerna ställs frågor om hur individen uppfattar Europa, europeiska integrationen och dess symboler. Även hur de uppfattar en europeisk identitet, om en sådan finns och vad den i så fall innefattar. (Bruter, 2004, s. 24–25). Fligstein et al. vars studie berör individers nationella och europeiska identiteters komponenter har däremot använts sig av en mer kvantitativ studie. Där de ser till individers känsla av tillhörighet till sin nationella och europeiska identitet, men sedan endast diskuterar respektive identitets aspekt utifrån tidigare forskning och litteratur (Fligstein et al., s. 111–13). En annan studie som undersöker individers känsla av tillhörighet till sin europeiska identitet till viss del även vad den består av är Juan Diez Medrano och Paul Gutiérrez som använder kvantitativ metod och undersöker individers känsla av tillhörighet till Europa, nation och region, och vidare vad som kan förklara identifikationen med en europeisk identitet (Medrano & Gutiérrez, 2001, s.770–72). Medrano och Gutiérrez studie undersöka alltså olika nivåer, likt beskrivna ovan i 2.1.2.

2.1.4 Europeisk identitet

Europeisk identitet som koncept är svårdefinierat och mångsidigt. Den tidigare forskningen kring europeisk identitet omfattar alltifrån olika ingångspunkter till hur den är uppbyggd till vilka komponenter den består av, samt varför den behövs. För att få förståelse för hur en djupare kunskap om den europeiska identitetens aspekter är det viktigt att fördjupa sig i vad den sägs komma ur, varför den behövs och vad den idag antas bestå av (Schild, 2001; Grecos, 2023).

Soetkin Verhaegen, Marc Hooghe och Ellen Quintelier menar att en europeisk identitet existerar bortom individens uppfattning av den europeiska integrationen (Verhaegen, Hooghe & Quintelier, 2014, s. 299). Känslan av tillhörighet till en större social grupp som exempelvis EU är en definition av den europeiska identiteten. Kaija Schilde definierar Europa och europeisk identitet som något uppfyllt och definierat av kulturella likväl som nationella betydelser. Schilde förklarar att individers känsla av att vara en europé eller en del av Europa dels kan komma ur en gemensam historia, såsom revolutioner eller tankeströmningar eller ur en mer politisk vinkel, ofta kopplad till EU och vad som kommer med medborgarskapet (Schilde, 2014, s.652–653). Michael Bruter lyfter liknande definitioner av europeisk identitet där två olika perspektiv kan urskiljas; samhällelig och kulturell (Bruter, 2004, s.22).

En form av ramverk för att definiera och nyansera den europeiska identitet beskrivs i Stefano Grecos artikel, där Grecos beskriver tre olika förebildliga typer för att dissekera den europeiska identiteten (Grecos, 2023, s.2). Ramverket beskrivet av Grecos är lyfter olika orsaker som skapat en europeisk identitet, och är till viss del i linje med Schilde likväl som Bruter (Grecos, 2023, s.3). Grecos definierar däremot en tredje typ som baseras på ekonomi och förklarar känslan av tillhörighet till en europeisk identitet som likvärdig med känslan av tillgång, alltså att integrationen inom Europa är central för utvecklingen av socioekonomiska faktorer. (Grecos, 2023, s.3). Kohli lyfter likväl som Grecos olika sätt att formulera idén om Europa och en europeisk identitet. Vilket innefattar den europeiska integrationen och unionens vilja att formulera idén om Europa, likväl som viljan genom historien att särskilja Europa och slutligen mer kulturella symboler traditioner som beskrivs utgöra den europeiska identiteten (Kohli, 2000, s. 120–21). Joachim Schild lyfter den europeiska identiteten i relation till dess relevans

för integrationen inom Europa och EU för att mest effektivt kunna styra och sammanhålla unionen. Schild lyfter tre olika metoder att styra; ett där nationernas själva behåller rollen som huvudaktörer i besluttande inom EU, ett där EU blir en stat och all styrning och besluttande sker på överstatlig nivå (Schild, 2001, s.333–334). Slutligen beskriver Schild en tredje metod som innebär ett samarbete mellan EU och nationalstaterna som innebär besluttanden som innefattar alla nivåer, utan någon typ av hierarki. Den tredje metoden beskrivs av Schild som den mest realistiska samt användbara (Schild, 2001, s.334). En känsla av tillhörighet till en europeisk identitet spelar ingen roll i den första metoden, i den andra metoden spelar den i stället en väsentlig roll. För att kunna förklara den tredje metodens behov av europeisk identitet kräver däremot en mer nyanserad sådan; med multipla identiteter (Schild, 2001, s.335).

Avslutningsvis diskuterar den tidigare forskningen även hur den europeiska identiteten kan definieras utifrån de ovan beskrivna kulturella respektive samhällsliga aspekter av identitet. Bruter (2004) förklarar att den europeiska identiteten ofta definieras i relation till andra identiteter, såsom individens nationella identitet. I den tidigare forskningen tenderar en europeisk identitet oftast tilldelas samhällsliga aspekter som följd av att känslan av att vara europé, enligt Fligstein et al., ofta kopplas till demokrati och fred. Däremot förtydligar Fligstein et al. att forskning även visar på att mer kulturella aspekter också kan utgöra den europeiska identiteten. De individer som besitter en stark kulturell nationell identitet, har även lättare att tilldela den europeiska identiteten mer kulturella komponenter. Den europeiska identiteten utgörs då starkt av religion, historia och moral, som likt Kohlis tankar, skapar en distinktion mellan européer och de andra (Fligstein et al., 2012, s.113 & Kohli, 2000, s. 117). Bruters forskning visar på att de två aspekterna kan återfinnas hos en och samma individs identitet, om än i olika mängd (Bruter, 2004, s.22). Bruter lyfter slutligen hur en europeisk identitet utgjord av mer kulturella aspekter syftar till det mer geografiska Europa, som en kontinent skapad av historia och kultur. Medan en europeisk identitet tilldelad mer samhällsliga aspekter snarare syftar till det Europa som utgörs av EU, som därmed också riskerar utesluta delar av Europa (Bruter, 2004, s.26).

Det finns inom den tidigare forskningen ingen tvekan om att den europeiska identiteten är svårdefinierad, och framför allt som mångsidig. Vilket även visas i diskussionen kring vilka aspekter en europeisk identitet kan utgöras av, där det blir beroende av individens egen tilldelning. Den tidigare forskningen kan följaktligen inte fastslå vilken typ av aspekt som tilldelas den europeiska identiteten, utan lyfter snarare hur den består av båda, dock till olika nivåer som följd på individen som besitter den.

2.2 Hypoteser och teoretiskt ramverk

Utifrån den tidigare forskningen kan det fastslås att flera olika synsätt på vad identiteter är, hur en individs identifikation med flera olika samhällsnivåer kan ta sig uttryck och i vilken mån olika territoriella identiteter kännetecknas av mer kulturella eller samhällsliga aspekter. En del perspektiv, däribland kollektiva identitet, antyder att identiteterna *inte* kan vara lika starkt framträdande vid samma tidpunkt hos en individ, utan träder fram eller är latent beroende på kontext. Andra perspektiv, där bland multipla identifikationsnivåer, beskriver hur identiteter snarare är *lika starkt* framträdande hos en individ vid samma tidpunkt samt hur det möjliggörs genom att identiteterna är kopplade till kontext. Vilket betyder att multipla identifikationsnivåer

som förklaringsmodell snarare visar på möjligheten att flera territoriella nivåer hos en individ, såsom nationell och europeisk nivå, kan vara lika framträdande och starka vid samma tidpunkt som följd av kontext.

Utifrån det ovan beskrivna forskningsområde kring multipla identiteter hos en individ ämnar jag studera hur en identitets olika aspekter, samhällliga och kulturella, spelar in i ett sådant samspel. Förklaringsmodellen om identitet som essentialistisk eller konstruktivistisk, som beskriven av Cederman (2001), öppnar upp för en mängd möjliga perspektiv till multipla identiteters samspel hos en individ. Nationella och europeiska identiteter antas utifrån tidigare forskning ofta ha ett starkare innehåll av någon av följande aspekter; samhälllig eller kulturell. Där fenomenet beskrivs av bland andra Bruter (2004) och Fligstein et al. (2012), att de kulturella aspekterna är mer kopplad till faktorer såsom historia och värderingar, medan den samhällliga snarare är kopplad till institutioner, medborgarskap och rättsliga system. Den tidigare forskningen beskriver hur en territoriell identitetskonstruktion ofta tenderar ta sig an antingen mer kulturella eller samhällliga konstruktioner, även om det sällan är en renodlad sådan.

Den europeiska identiteten har som ovan beskrivet enligt den tidigare forskningen delvis ett mer historiskt ursprung med kopplingar till kultur, religion, värderingar och historia som utvecklats under de hundratals år som Europa existerat som kultur och geografisk punkt. Dels som något konstruerat av den europeiska gemenskapen som ett politiskt verktyg för att stärka integration och känsla av samhörighet mellan medlemsländerna inom den (Bruter, 2004; Grecos, 2023; Kohli, 2000; Schild, 2001). I och med ett skapande av en europeisk överstatlig institution kom även *Europa* att tydligare definieras som en plats och som kontext för individer som lever och verkar där. Då främst definierat i ett sammanhang skapat av och för ekonomiska och politiska intentioner av länderna delaktiga i den. En tänkbar förklaring kan följaktligen vara att EU och Europa, efter instiftandet av en politisk gemenskap, antar en mer politisk och institutionell roll eller anknytning för individer i medlemsländerna inom EU. Som beskrivit ovan av Kohli (2000) blir en europeisk identitet utgörande av främst samhällliga aspekter starkt kopplat till EU. Likväl lyfter Grecos (2023) hur en del av den europeiska identitet kan kopplas till ekonomiska faktorer och som följd viljan att integreras. Mitt fokus i denna studie är EU-medborgare med lika stark känsla av tillhörighet till sin europeiska som till sin nationella identitet. Med stöd och bakgrund i tidigare forskningen argumenterar jag att individer med multipel identifikation kommer tilldela sin europeiska identitet mer samhällliga aspekter än kulturella utifrån ovan beskrivna argument. Vilket leder till min första hypotes:

H1: Multipel identifikation samvarierar med känslan av att vara EU-medborgare.

Som ovan beskrivet antas nationella och europeiska identiteter, utifrån den tidigare forskningen, ofta ha ett starkare innehåll av någon av följande komponenter; samhällliga eller kulturella. Där fenomenet beskrivs av bland andra Bruter (2004) och Fligstein et al. (2012), att den kulturella aspekten är mer kopplad till faktorer såsom historia och värderingar, medan den samhällliga är kopplad till institutioner, medborgarskap och rättsliga system. Som följd av mitt ovan beskrivna fokus, vid EU-medborgare och med bak, argumenterar jag att en individ med lika stark identifikation till sin nationella identitet som till sin europeiska identitet kommer tilldela sin identitet mer samhällliga än kulturella aspekter. Då individen är EU-medborgare, argumenterar jag att individen som följd troligen tendera se på Europa i kontext av EU i första

hand, och i andra hand av mer kulturella aspekter såsom historia. Vilket leder till min andra hypotes:

H2: Multipel identifikation samvarierar mer med samhällsliga än kulturella komponenter av europeisk samhörighet.

3. Metod och material

Nedan presenteras först materialet som utgör analysen för min studie, där en diskussion kring fördelar likväl som nackdelar för materialet följs av en mer ingående beskrivning av det. Därefter följer en presentation av mina valda variabler samt beskrivning av operationaliseringar och omkodningar. Slutligen kommer en genomgång av min metod samt relevanta begrepp.

3.1 Material

Materialet är Standard Eurobarometer 90.3 från 2018. Det är mest lämpligt för min analys eftersom min uppsats syftar till att få djupare förståelse kring hur en europeisk identitets formationer ser ut är Eurobarometerns olika attitydfrågor och kring uppfattning av sig själv, sin nation och EU, av relevans (Eurobarometer, 2018).

I mitt val av material för att undersöka min studie stod jag mellan två olika alternativ. Å ena sidan ISSP:s senast tillgängliga undersökning om nationell identitet från 2013 som till hög grad innefattade relevanta variabler, fast då vid fokus på individers uppfattningar av sin nationella identitet, dock innefatta materialet från ISSP en fråga om tillhörighet till Europa (ISSP, 2015). Nackdelar i materialet var främst att det inte ställde frågor om europeisk identitet eller kring EU, bortsett från den ovan nämnda frågan om tillhörighet (ISSP, 2015). Följaktligen hade det endast varit möjligt att fånga upp en nationell identitets aspekter i detta material, och inte en europeisk. Materialet från Eurobarometer 90.3 från 2018, vilket användes för analysen i min studie, besitter liknande nackdelar som det från ISSP, eftersom det inte fångar upp attityder och uppfattningar av en nationell identitet, utan fokuserar vid attityder och uppfattningar av Europa och EU. Av den orsaken att min studie har ett fokus vid den europeiska identiteten och dess komponenter, även om det är i relation till den nationella identiteten hos en individ som ändå fångas upp i min beroende variabel, är därför Eurobarometers material det av störst relevans för min studie. Det mest optimala materialet hade varit ett som fångade upp de nationella och den europeiska identiteten till lika hög grad. Dock utifrån mina begränsningar i tillgängliga data och mitt syfte med studien drar jag slutsatsen att mitt valda material är det utifrån omständigheterna bästa alternativet.

Min analys genomförs alltså på Standard Eurobarometer 90.3 datamängd från 2018. Anledningen till att jag valt använda mig av Eurobarometers datamängd från 2018 och inte senare undersökningar beror på möjligheten till operationalisering av frågorna i materialet. Då Standard Eurobarometer genomförs två gånger året är det med olika fokus, alltså finns nyare material att tillgå, men inte ett material som innefattar rätt typ av frågor för min studie (Eurobarometer, 2023). Därav har jag valt ett lite äldre material.

Eurobarometer är en typ av surveyundersökning som mäter opinion inom en stor mängd av sakområden som forskare och olika EU institutioner använder för att kunna få djupare förståelse för olika samhällsproblem (Eurobarometer, 2023). Datainsamlingen är gjord av Eurobarometern på uppdrag av den Europeiska Kommissionen år 2018. Standard Eurobarometer genomför undersökningar två gånger om året och ställer huvudsakligen attitydfrågor som ger möjlighet till att analysera EU medborgare attityder till sociopolitiska händelser likväl som händelser och tendenser inom EU (Eurobarometer, 2023). Eurobarometerns datainsamlings urval innefattar individer från 15 år som är EU medborgare med nationalitet från alla, vid insamlingstillfället, 28 medlemsländer (Eurobarometer 90.3,

2019). Databasinsamlingen innefattar även ett par länder som inte är medlemmar. Totalt, alla deltagande länder inkluderade, innefattar Eurobarometer 90.3 en svarsmängd på 32 600 individer (Eurobarometer 90.3, 2019). För att kunna uttala sig om populationen är urvalet ett viktigt instrument (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, s.103). För att ta fram urvalet i populationen använde sig Eurobarometern av stratifieraturval, sannolikhetsurval och klusterurval. (Eurobarometer 90.3, 2019). Om undersökningsenheterna har haft en lika välkänd sannolikhet att vara del av urvalet är det ett sannolikhetsurval (Djurfeldt et al., s. 103). Ett stratifieraturval är syftet att försöka garantera att centrala variabler, såsom exempelvis ålder eller geografisk hemvist, representeras av ett nog stort antal av undersökningsenheterna (Djurfeldt et al., s.123). Slutligen innebär klusterurval ett insamlade av undersökningsenheter där en specifik information eftersöks, då undersökningsenheter saknas som krävs för att kunna få ett representativt urval (Djurfeldt et al., s.127). Eurobarometer förklarar att urval innefattar minst 1000 personer från varje land, med undantag för länder med mindre än 1 miljon invånare, där urvalet i jämförelse är 500 personer. Frågorna som ställs och intervjun är på individens nationella språk och utförs i individens nation. Databasinsamlingen gjord för Eurobarometer 90.3 använde sig av *Face-to Face Interviews*, som innebär att databasinsamlingen sker i person och i detta fall hemma hos individen (Eurobarometer 90.3, 2019).

3.1.1 Variabler

Nedan följer en översikt av variablerna som används i min multipla regressionsanalys, där jag förklarar omkodningar samt operationaliseringar av variablerna som följs av en kort översikt över de kontrollvariabler som ingår i analysen.¹

Beroende variabel

Min beroende variabel som i min studie benämns som *Multipel identifikation* är följande: ”Hur fäst är du vid...”. Till frågan finns fyra kategorier: ”Din hemort/hemstad”, ”Din nation”, ”Europa” och till sist ”EU”. Respektive av de fyra ska sedan bedömas på en skala 1 till 4 i vilken 1 är *Mycket fäst vid* och 4 är *Inte alls fäst vid*. Utifrån min operationalisering av variabel är endast individer som känner sig *ganska* och *mycket* fäst vid sin nation samtidigt som till Europa av intresse. Vilket innebär att jag endast använder kategorierna ”Din nation” och ”Europa”.²

Operationaliseringen av min beroende variabel är till vilken grad individen identifierar sig med sin nationella respektive sin europeiska identitet. Fördelen med att använda ”Hur fäst är du vid...”. som min beroende variabel är att det tillåter mig kunna se dels individer med en starkare nationellt eller en starkare europeisk identitet, men framför allt individer som känner lika starkt tillhörighet till båda. En nackdel med variabeln är således formuleringen på frågan, även om den går att tolka och operationalisera till att syfta till tillhörighet eller identitet, kan validiteten kring variabeln antas vara svagare än om den formulerats med exempelvis; ”...*känna*

---

¹ Min analys endast innefatta de, år 2018, 28 medlemsländerna i EU, vilket inneburit en bortkodning av övriga svarande länder.

² Jag övervägde att använda *Betraktar du dig själv som...* som min beroende variabel. Den har fyra svarsalternativ: ”Enbart individens nationalitet”, ”Enbart europé”, ”Först nationalitet sedan europé” och slutligen ”Först europé, sedan nationalitet”. Likt min valda beroende variabel är den relevant för mitt forskningsområde, där jag på samma sätt som ovan kan se individer som endast identifierar sig som nation eller europé samt individer som identifierar sig som båda. Nackdelen med variabeln är att den inte tillåter mig studera de individer som kan känna en lika stark identifikation med både sin nationella som den europeiska.

tillhörighet till.” eller att kategorierna var formulerade som ”*Din nationella identitet*” eller ”*Din europeiska identitet.*” för att tydligare fånga upp identiteten, vilket är det som min studie utgår från. I sin bok skriver Linda Berg (2007) om hur det oberoende formulering, såsom *samhörighet, tillhörighet* eller *fäst vid* inte förändrade mönstret som kunde observeras bland individer med territoriell identifikation (Berg, 2007, s.32–33). Som följd anser jag därför min operationalisering av variabeln fortfarande tydligt fånga upp problemområdet som ska analyseras, alltså är validiteten tillräckligt hög.

Tabell 1: Deskriptiv statistik över EU-medlemsländers fäste till multipla identiteter

EU-medlemsländer	Multipel identifikation	Ej multipel identifikation	Antal n	Antal %
Frankrike	579	332	911	3,5%
Belgien	679	293	972	3,8%
Nederländerna	633	319	952	3,7%
Tyskland	1132	305	1437	5,6%
Italien	554	406	960	3,7%
Luxemburg	381	90	471	1,8%
Danmark	794	210	1004	3,9%
Irland	691	291	982	3,8%
Storbritannien	504	411	915	3,6%
Grekland	423	565	988	3,8%
Spanien	639	260	899	3,5%
Portugal	559	443	1002	3,9%
Finland	637	329	966	3,8%
Sverige	776	197	973	3,8%
Österrike	658	302	960	3,7%
Cypern	204	280	484	1,9%
Tjeckien	558 ³	327	885	3,4%
Estland	487	469	956	3,7%
Ungern	786	204	990	3,8%

Lettland	674	238	912	3,5%
Litauen	574	378	952	3,7%
Malta	355	127	482	1,9%
Polen	782	185	967	3,8%
Slovakien	624	331	955	3,7%
Slovenien	585	377	962	3,7%
Bulgarien	583	357	940	3,7%
Rumänien	582	325	907	3,5%
Kroatien	518	414	932	3,6%
Total (st)	65,9%	34,1%	100%	100%
Antal (n)	8765	16 951	25 716	

Källa: Eurobarometer 90.3 (2018)

Tabellkommentar: Deskriptiv statistisk inom varje enskilt EU-medlemslands känsla av tillhörighet till Multipel identifikation, i vilken är antal n och procent redovisas.

Jag har kodat variabeln "Din nation" och "Europa" till en och samma där *endast* det svarande som svarat 1 eller 2 på de båda variabel kommer att ingå, alltså endast de individer som känner mycket fäst eller ganska fäst bli värde (1) som är individer med Multipla identifikationer, och övriga får värde (0). Jag har kodat svar *Vet ej* som Missing Values. Jag har valt att operationalisera min beroende variabel "Hur fäst är du vid..." till att besvara frågeställningen kring individer med lika stark känsla av tillhörighet till sin nationella som till sin europeiska identitet. I tabell 1 visas varje EU-medlemslandindividers känsla av att besitta multipla identiteter eller inte för att kunna få en översikt kring hur fördelningen ser ut inom varje land. Utifrån tabell 1 kan vi se att fördelningen mellan individer som har multipel identifikation och är relativt jämt mellan medlemsländerna, även om länder såsom Danmark och Tyskland sticker ut där en större majoritet besitter multipel identifikation.

Jag har kodat om variabeln till att bli binär genom att koda ihop svarsalternativen 1="Mycket fäst vid." och 2="Ganska fäst vid." samt 3="Inte särskilt fäst" och 4="Inte alls fäst". Jag valde göra detta för är att öka mängden svarande då det är mer sannolikt att individer svarat 1 och 2 till sin Nation, däremot mindre sannolikt att individer svarat i stor utsträckning både 1 och 2 vid Europa dock desto troligare att individer svarat 2. Omkodningen är även gjord för att underlätta tolkningen av resultaten.

Vidare till den nya variabeln, vilken jag alltså benämner som *Multipel identifikation*, som skapats genom att slå samman alternativen *Europa* och *Din nation* från frågan *Hur fäst är du vid...* där omkodningen är gjord på samma sätt som i den ursprungliga där jag gjort variabeln binär genom att koda ihop svar alternativen till två alternativ. I den nya variabeln får *Inte fäst* värde 0 och *Mycket fäst* får värde 1, då jag huvudsakligen är intresserad av att få information om individer med känsla av stark tillhörighet till sin nationella som till sin europeiska identitet.

Oberoende variabler

För att kunna se vad individer som anser sig ha lika starkt fäste till sin nationella som till sin europeiska identitet uppfattar och tilldelar sin europeiska identitet krävs det att studera ett par oberoende variabler.

Den första oberoende variabeln att analysera med min beroende variabel är ”*Kan du för vart och ett av följande påståenden tala om för mig i vilken utsträckning det motsvarar din uppfattning eller inte?*”. I min studie har jag valt att kalla denna variabel till EU-medborgare. Det finns fyra kategorier där den svarande kan svara på en skala 1–4, där 1 motsvarar *Ja, definitivt* och 4 är *Nej, definitivt inte*. Nedan följer de tre kategorierna

- Du känner att du är en medborgare i Europeiska unionen
- Du känner till dina rättigheter som medborgare i EU
- Du vill veta mer om dina rättigheter som medborgare i EU

Tabell 2: Deskriptiv statistik över EU-medborgares samhörighet med sitt medborgarskap

Känner samhörighet till ditt EU-medborgarskap	Antal (n)	Antal %
Ja, absolut	7912	30,5%
Ja, till viss del	11 295	43,6%
Nej, inte riktigt	4777	18,4%
Nej, absolut inte	1927	7,4%
Totalt	25 911	100%

Källa: Eurobarometer (2018)

Tabellkommentar: Deskriptiv statistik över variabeln Samhörighet med EU-medborgarskap, där antal n och procent redovisas.

I tabell 2 visas deskriptiv statistik på den ursprungliga variabeln, vad som kan observeras är att majoriteten av det svarande har känner till viss del eller absolut samhörighet till sitt EU-medborgarskap. I min analys kommer jag endast att använda alternativet *Du känner att du är en medborgare i Europeiska unionen* i vilken jag endast ser till individer som svarat 1–2, alltså *Ja ganska* eller *Ja, definitivt*. I relation till min beroende variabel har jag operationaliserat denna variabel för att tydligare kunna få insikt i vilken komponent den europeiska identiteten antas hos individer med multipel identifikation. Om en individ med multipel identifikation, svarar en 1 eller 2 på denna variabel kan det antyda att den europeiska identiteten hos dessa individer tar sig an en mer samhällelig form. Därför har jag kodat variabeln till att endast innefatta svarande som svarat 1 eller 2 på frågan. Där *Ja ganska* eller *Ja, definitivt* är värde (1) och de som svarat de övriga alternativen är (0). Även här har alternativet ”Vet ej” kodats som Missing. Då individer här själva uppskattar sin känsla av att vara medborgare i EU är validiteten hög i denna.

Den andra oberoende variabeln som jag använt i min analys är följande: ”*Enligt din åsikt, vilka av följande områden är de som framför allt skapar en känsla av samhörighet mellan EU:s medborgare?*”. Variabeln har 12 svarsalternativ där den svarande får välja tre alternativ i ordning av; *Först*, *Sedan* och *Slutligen*. Som observeras i tabell 3 har jag valt att dela upp en del av alternativen i antingen samhälleliga eller kulturella aspekter.

Tabell 3: Deskriptiv statistik över Samhälleliga och Kulturella aspekter.

Viktigt för samhörighet bland EU-medborgare	Samhälleliga aspekter	Kulturella aspekter
Ja	10 321	14 413
Nej	15 829	11 737
Totalt	26 150	26 150

Källa: Eurobarometer 90.3 (2018)

Tabellkommentar: Deskriptiv statistik över variabeln Samhälleliga aspekter och Kulturella aspekter, där antal n redovisas.

Som nämnt i den tidigare forskningen kan det göras en distinktion av mer samhälleliga och kulturella aspekter av en identitet. Min operationalisering av variabeln är följaktligen att ge oss förståelse för vad individer med multipel identifikation, lägger för typ av värden i sin europeiska identitet. Alltså, utgörs den europeiska identiteten av mer kulturella eller samhälleliga aspekter? Alla alternativ var inte av relevans för min studie, utan endast de frågor som ska testas mot den beroende variabeln för att se vilken typ av värde individer tilldelar sin europeiska identitet. Därför har jag delat upp och kodat alternativen *Historia*, *Religion*, *Värderingar* och *Kultur* som delar av den mer kulturella aspekter av identitet. Denna variabel innefattar individer som svarat något av dessa alternativ som värde (1) och individer som inte svarat dessa alternativ överhuvudtaget som (0) och den nya variabeln benämnd som *Kulturella aspekter*. Medan alternativen *Språk* och *Rättsstatsprincip* kan tilldelas den mer samhälleliga aspekter av identiteten där den nya variabeln benämns som *Samhälleliga aspekter*. Även denna nya variabel är uppbyggd på samma sätt den för Kulturella aspekter, där de som svarat något av de alternativen har värde (1) och de som inte svarat dem (0). Övriga alternativ var därför irrelevanta för min studie och har därför kodats bort eller bortsett från helt Alternativet "Vet ej" har likt i den beroende variabeln kodats som Missing. Vad som observeras i tabell 3 är att majoriteten av individerna har tilldelat någon av de kulturella aspekterna som viktigt för samhörigheten inom EU, och tvärtom för det samhälleliga aspekterna, där en majoritet inte valt att välja dem. Nackdelen med variabeln är individerna ska tala om vad de själva antar skapar samhörighet inom EU, inte huvudsakligen vad dem själva identifierar med EU eller anser skapar samhörigheten inom EU vilket dels kan antas minska validiteten på variabeln. Däremot säger det oss något om vad EU-medborgare med multipel identifikation antar att en europeisk identitet utgörs av, vilket i sin tur också är dess egna åsikt av den europeiska identiteten. Alltså anser jag validiteten tillräckligt hög för att använda variabeln i min analys.

Kontrollvariabler

Min studie kommer kontrolleras av sedvanliga kontrollvariabler såsom: kön, ålder och utbildning. Kontrollvariabler används i statistiska analyser, däribland vid genomförandet av en multipel regressionsanalys, som ett sätt att kontrollera för eventuella skensamband mellan dina beroende och oberoende variabler (Djurfeldt et al., s.301).

Faktorer såsom exempelvis kön är av relevans att kontrollera för eventuella skensamband, huvudsakligen i kontext av analyser berörande identitet, då kön kan utgöra en del av individens

individuella likväl som sociala identitet. En individs sociala identiteter är många beroende på kontext och kan som ovan beskrivit (Kuhn, 2019 & Klandermans & Simon, 2001) verka konflikterande och komplimenterande. Sandra Corlett och Sharon Mavin skriver i sin artikel om hur sociala identiteter ofta tenderar innehålla eller helt utgöras av mer konventionella faktorer såsom kön (Corlett & Mavin, 2014, s.262). Vilket innebär att kön är en högst relevant faktor att kontrollera gentemot det förväntade sambandet för att utesluta skensamband. Tidigare forskning har även funnit ett samband mellan högre utbildning och bättre inställning gentemot EU och vidare integration (Balestrini, 2012, s. 372 & Hakhverdian, Van Elsas, Van Der Brug, & Kuhn, 2013, s.525). När det gäller ålder visar den tidigare forskningen på en möjlig påverkan. Stuart Fox och Sioned Pearce skriver i sin artikel om hur individer som är födda och uppvuxna vid EU:s start eller under dess uppbyggnad tenderar ha en mer positiv syn på EU och integration än de individer som är födda innan och först upplevt sin statsuveränitet (Fox & Pearce, 2018, s. 21).

Den enda förändringen som var nödvändig gällande kontrollvariablerna var för variabeln *Ålder*. Denna innehöll 4 kategorier; 15–24 år, 25–39 år, 40–54 år och slutligen 55 år och äldre Jag har gjort så kallade dummyvariabler av *Ålder* variabelns kategorier, där referenskategori blir 15–24 år. En dummykodning på en variabel görs när en variabel är på nominal- eller ordinalskalenivå med fler än två kategori eller steg. När en dummykodning utförs kodas variabeln om så exempelvis 25–39 år blir då värde 1 och de övriga kategorierna får värde 0, vilket gör att variabeln nu är intervall, då det är lika långt mellan alla värden. Kön variabeln innehåller endast två alternativ; man och kvinna, vilket gör att den redan är som dummykodad, där jag beslutade att använda man som referenskategori i min analys, alltså Man = 0 och Kvinna = 1. Utbildningsvariabeln är på kvotskalenivå vilket gör att den inte behövde kodas om på något sätt, utan behölls där endast extremvärden kodades som Missing Values. Utbildningsvariabeln var på kvotskalenivå och behövdes som följd inte kodas om eller liknande, utan har endast kodat bort extremvärden från denna variabel.

3.2 Metod

För att utföra min studie kommer jag att använda mig utav statistisk metod. Min studie ämnar inte finna något kausalt samband mellan mina variabler utan snarare ämnar den undersöka om det finns en samvariation mellan dem. Att rent empiriskt kunna bevisa att just en stark identifikation med både sin nationella och europeiska identitet är orsaken till att den europeiska identiteten oftare tilldelas mer politiska komponenter blir alltså komplicerat att kunna fasthålla utifrån min studie. Djurfeldt et al. belyser att ett samband kan vara starkt mellan y och x även om själva orsaksrelationen ter sig otydlig (Djurfeldt et al., 2018, s.139). Då syftet för min studie handlar om att se vad för typ av värde som individer med lika stark känsla av tillhörighet till sin europeiska som till sin nationella tilldelar den europeiska identiteten, är upptäckten av ett kausalt orsakssamband inte heller relevant

Min analys kommer genomföras med en OLS regressionsanalys. Om de sannolika värdena för y och x kan åskådliggöras genom en rät linje kan vi förmoda ett linjärt samband mellan y och x , alltså mellan vår beroende och vår oberoende variabel. Det är genom OLS (*Ordinary Least Squares*), eller minsta kvadratmetoden, som linjen deduceras matematiskt. Det allra mest sannolika värdet för y för varje värde på x är det samband som regressionslinjen, utifrån OLS; sträcker sig genom (Djurfeldt et al., s.157). Regressionslinjen visar på hur stort samband som finns mellan y och x likväl som om sambandet är positivt eller negativ (Djurfeldt et al., s.158).

Valet av OLS som analysmetod i min studie är inte det mest optimala, då min beroende variabel kommer vara binär. För analys av en binär beroende variabel finns det mer lämpliga analysmetoder som binär logistisk regressionsanalys. Djurfeldt et al. beskriver den logistiska regressionsanalysen som en avsedd för icke kvantitativa beroende variabler som ska användas i multipla regressionsanalyser (Djurfeldt et al., s.373). Däremot är binär logistisk regressionsanalys mer avancerad än OLS och resultaten blir som följd mer svårtydda. Eftersom jag är intresserad av att se på samvariationen mellan multipel identifikation och tilldelning av mer samhällliga aspekter till sin europeiska identitet är det relevant att inkludera fler än endast en oberoende variabel för att förklara min beroende variabel. För att kunna testa min hypotes genomförs alltså en multipel regressionsanalys.

Resultatet kommer även kommentera b-koefficient värdet (betakoefficienten) som visar på linjens lutning, som också kan beskrivas som sambandsmättet för en regressionsanalys (Djurfeldt et al., s. 265). Om b-koefficientens värde är $= 0$ är linjen vågrätt finns inget linjärt samband, vilket innebär att y inte förändras när x ändras (Djurfeldt et al., s. 264–65). Däremot, enligt Djurfeldt et al, krävs det endast att b-koefficienten är mer än 0 för att kunna etablera ett samband finns, även om det är ett värde nära 0 (Djurfeldt et al., s.265). Slutligen kommenteras även kort signifikansen för resultatet på b-koefficienterna, alltså huruvida det är slumpen som i analysen givit oss resultaten eller om resultatet kan generaliseras på populationen. Intercept, eller a , beskriver värdet y har när x är lika med noll. B-koefficienten förklarar alltså hur mycket x förändras för varje skalsteg som det ökar i det linjära sambandet.

5. Resultat

Nedan presenteras resultaten av de genomförda bivariata regressionsanalyser likväl som min multipla regressionsanalys som följs med analyser av respektive analys. Den kommer disponeras utifrån tre avsnitt där de två första huvudsakligen berör mina två olika hypoteser och avslutas i det sista avsnittet med ett sammanfattande resultat av den sammanslagna regressionsanalysen. I respektive analys har även kontrollvariabler testas för att kunna utesluta eventuella skensamband för de undersökta samvariationerna.

5.1 Multipel identifikation och EU-medborgarskap

Nedan redovisas resultatet för den bivariata regressionsanalysen berörande stark känsla av EU-medborgarskap hos individer med multipel identifikation. Resultatet visar på att en individs känsla av starkt EU-medborgarskap är av hög signifikans och visar på ett relativt starkt samband till individens multipla identifikation.

Tabell 4: Resultat av bivariat regressionsanalys för samvariationen mellan stark känsla av EU-medborgarskap och multipel identifikation.

	Modell 1	Modell 2
Medborgare i EU (ref. svag känsla medborgarskap)	0,476*** (0,005)	0,474*** (0,006)
Ålder (ref. 15–24 år)		
25–39 år		0,023 (0,013)
40–54 år		0,029 (0,013)
55 år och äldre		0,019 (0,012)
Utbildningsår		0,001*** (0,000)
Kön (ref. Man)		- 0,009 (0,005)
Intercept	0,306*** (0,005)	0,287*** (0,017)
R²adj	0,193	0,193
n	25 541	25 541

Källa: Eurobarometer 90.3 (2018)

Tabellkommentar: ***p= <0,001. En binär OLS regressionsanalys där samvariationen mellan EU-medborgarskap och multipel identifikation redovisas. Kontrollvariabler är också inkluderande för att testa skensamband.

B-koefficient värdet för Medborgare i EU är 0,476 och av hög signifikans. Sambandet är linjärt och eftersom värdet är av signifikans kan vi även anta att detta går att generalisera på den större populationen. När en individs känsla av EU-medborgarskap ökar, kommer även deras multipla identifikation, till sin nation likväl som till Europa att öka och tvärtom. Det finns alltså ett tydligt samband mellan de två, som även kan utskiljas om vi ser till resultatet för R^2_{adj} vilket är 0,193 eller 19%, i vilken en stor del av variationen i individen multipla identifikationer kan förklaras eller ses ha ett samband med en stark samhörighet med sitt EU-medborgarskap. I analysen ingår även en del kontrollvariabler som vi kan observera inte bidrar till någon form av skensamband. Endast en av de innefattande kontrollvariablerna *Utbildningsår* visar på signifikans, men däremot visar dess b-koefficient värde på 0,009, vilket gör det svårt att observera något linjärt samband mellan de två. Följaktligen, då kontrollvariablernas påverkan på vår oberoende variabels b-koefficient, likväl som på R^2_{adj} och Intercept, är så pass liten till ingen alls kan jag dra slutsatsen att inge skensamband går att observera mellan vår beroende och oberoende variabel. Vilket i sin tur innebär att H1 går att anta; att ha multipel identifikation samvarierar med att känna samhörighet till sitt EU-medborgarskap.

5.2 Multipla identiteter med samhällliga och kulturella aspekter

Nedan kommer först resultatet för den bivariata analysen berörande samhällliga aspekter och redovisas som sedan följs av den bivariata analysen av de kulturella aspekterna.

Resultatet för analysen redovisad i tabell 5 visar på ett svagt linjärt samband mellan Multipel identifikation och samhällliga aspekter där sambandet är av hög signifikans.

Tabell 5: Resultat av bivariat regressionsanalys för samvariationen mellan samhällliga aspekter och multipel identifikation.

	Modell 1	Modell 2
Samhällliga aspekter (ref. inga samhällliga aspekter)	0,090*** (0,006)	0,091*** (0,006)
Ålder (ref. 15–24 år)		
25–39 år		0,008 (0,014)
40–54 år		0,006 (0,014)
55 år och äldre		-0,040 (0,014)
Utbildningsår		0,001*** (0,000)
Kön (ref. Man)		- 0,015 (0,006)
Intercept	0,623***	0,636***

	(0,004)	(0,018)
R²adj	0,009	0,014
n	25 761	25 761

Källa: Eurobarometer 90.3 (2018)

Tabellkommentar: ***p= <0,001. En binär OLS regressionsanalys där samvariationen mellan Samhälleliga aspekter och multipel identifikation redovisas. Kontrollvariabler är också inkluderande för att testa skensamband.

B-koefficient värdet för Samhälleliga aspekter är 0,090 och är av hög signifikans. Då B-koefficienten inte är 0 kan vi anta ett linjärt samband mellan den beroende och oberoende variabeln. Kontrollvariablerna som analyseras i tabell 5 har likt dem i tabell 4 ingen påverkan på resultaten, alltså kan vi anta att sambandet som kan urskiljas mellan vår beroende och oberoende variabel inte är ett skensamband.

Vidare till resultatet för den bivariata regressionsanalysen inkluderande kulturella aspekter i vilken ett linjärt samband går att urskilja då värdet för b-koefficienten är större än 0 och av hög signifikans.

Tabell 6: Resultat av bivariat regressionsanalys för samvariationen mellan kulturella aspekter och multipel identifikation.

	Modell 1	Modell 2
Kulturella aspekter (ref. inga kulturella aspekter)	0,084*** (0,006)	0,081*** (0,006)
Ålder (ref. 15–24 år)		
25–39 år		0,013 (0,014)
40–54 år		0,011 (0,014)
55 år och äldre		-0,031 (0,014)
Utbildningsår		0,001*** (0,000)
Kön (ref. Man)		- 0,015 (0,006)
Intercept	0,613*** (0,004)	0,622*** (0,018)
R²adj	0,008	0,012
n	25 761	25 761

Källa: Eurobarometer 90.3 (2018)

Tabellkommentar: *** $p < 0,001$. En binär OLS regressionsanalys där samvariationen mellan Kulturella aspekter och multipel identifikation redovisas. Kontrollvariabler är också inkluderande för att testa skensamband.

Likt de tidigare resultaten som ovan analyserats har inte kontrollvariablerna någon stor eller signifikant påverkan på variansen i den beroende variabeln, vilket gör att vi även här kan utesluta att det linjära sambandet som går att observera är ett skensamband. Vad som kan observeras av resultaten av regressionsanalyserna i tabell 5 och 6, i jämförelse med resultaten i tabell 4, är huvudsakligen b-koefficientvärdena där dem är väsentligt lägre än i tabell 4. Trots låga värden är dem, som ovan beskrivit, fortfarande nog för att anta ett linjärt samband mellan variablerna. Likaså gäller R^2_{adj} värdet i resultaten, där en liten del av variansen i den beroende variabeln kan förklaras eller visa på ett samband med de oberoende variablerna. H2 som testas genom variablerna *Samhälleliga* och *Kulturella* aspekter kan, utifrån de ovan beskrivna värdena, antas då b-koefficient värdena visar på ett linjärt samband och är signifikanta. Alltså finns det ett samband mellan individer med multipel identifikation och vilka aspekter de tilldelar sin europeiska identitet.

5.3 Multipla identiteter och komponenter

Avslutningsvis för resultatavsnittet presenteras en multipel regressionsanalys där samtliga av de ovan beskrivna variabler ingår, för att få en mer övergripande bild av respektive variablers roll i sambanden med den beroende variabeln och framför allt hur variablerna samspelar i relation till varandra.

Tabell 7: Resultat för multipel regressionsanalys för sambandet mellan Multipel identifikation och vilka aspekter som tilldelas en europeisk identitet.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Medborgare i EU (ref. svag känsla medborgarskap)	0,476*** (0,006)	0,471*** (0,006)	0,465*** (0,006)	0,463*** (0,006)
Samhälleliga aspekter (ref. inga samhälleliga aspekter)		0,036*** (0,005)	0,041*** (0,006)	0,041*** (0,006)
Kulturella aspekter (ref. inga kulturella aspekter)			0,044*** (0,005)	0,043*** (0,005)
Kontrollvariabler (modell 4)				
Ålder (ref. 15–24 år)				
25–39 år				0,021 (0,013)

40–54 år				0,027 (0,013)
55 år och äldre				0,017 (0,012)
Utbildningsår				0,001*** (0,000)
Kön (ref. Man)				-0,009 (0,005)
Intercept	0,306*** (0,005)	0,296*** (0,005)	0,274*** (0,006)	0,257*** (0,017)
R ² adj	0,193	0,194	0,196	0,196
n	25 541	25 541	25 541	25 541

Källa: Eurobarometer 90.3 (2018)

Tabellkommentar: ***p= <0,001. En multipel OLS regressionsanalys där samvariationen mellan EU-medborgarskap, Samhälleliga aspekter samt Kulturella aspekter och Multipel identifikation redovisas. Kontrollvariabler är också inkluderande för att testa skensamband.

Sammantaget kan jag dra slutsatsen att EU-medborgare är den variabel där det starkaste linjära sambandet till Multipel identifikation kan urskiljas.⁴ Variablerna Samhällelig och Kulturella aspekter har fortfarande samband med Multipel identifikation däremot är resultaten relativt svaga i jämförelse med resultaten EU-medborgare. Som ovan beskrivit är alla resultaten för mina oberoende variabler större än 0 på b-koefficienten och av hög signifikans, vilket räcker för att kunna anta en samvariation. Som följd av att kontrollvariablerna även här har väldigt svag till ingen påverkan på, och är av ingen signifikans med undantag för *Utbildningsnivå* där signifikansen är hög men inget samband kan urskiljas, kan jag anta att inget skensamband kan observerats mellan Multipel identifikation och mina oberoende variabler. Slutligen innebär resultaten utifrån de bivariata regressionsanalyserna, likväl som i den multipla regressionsanalysen, att båda av mina ställda hypoteser går att anta, då samvariation kan observeras.

---

⁴ Jag provade inför mitt resultat även att genomföra en regressionsanalys med samma oberoende variablerna, samt kontrollvariabler, men med en beroende variabeln som innefattade individer med starkt fäste till sin nation och svagt fäste till Europa. Resultaten där visade sammanfattningsvis på att desto starkare fäste till sin nation desto svagare känsla till sitt EU-medborgarskap, och desto färre individer hade tilldelade sin europeiska identitet samhälleliga aspekter.

6. Avslutande diskussion

I denna studie är den europeiska identiteten och en förståelse för hur den verkar inom EU och Europa väsentligt för vidare utveckling av integration likväl som samarbetet bland de europeiska länderna. En mängd tidigare forskning kring hur en individs olika identiteter kan utformas och samspela visar även på att det finns olika aspekter som kan utgöra identiteterna hos en individ. Som fastställt tidigare finns det lite forskning kring hur aspekterna spelar in i samspelet mellan identiteterna och hur dem kan påverka samspelet. Vad jag utifrån min studie ämnade undersöka var således vilka aspekter en europeisk identitet främst utgörs av och vidare vilka slutsatser som kan dras utifrån resultaten. Det huvudsakliga fokuset låg således vid den europeiska identiteten hos EU-medborgare med multipel identifikation.

Utifrån mitt syfte och med stöd samt utgångspunkt i den tidigare forskningen formulerades två hypoteser där den första, H1, löd: *Multipel identifikation samvarierar med känslan av att vara EU-medborgare*. Och där den andra, H2, löd: *Multipel identifikation samvarierar mer med samhällseliga än kulturella komponenter av europeisk samhörighet*. Regressionsanalyserna genomförda i min studie har visat på positiva linjära samband mellan multipel identifikation och individer med hög samhörighet till sitt EU-medborgarskap, men även med vilka aspekter som tilldelas dem. Utifrån resultaten kunde både H1 och H2 ges stöd till. I resultat delen testades först EU-medborgares känsla av samhörighet med sitt medborgarskap, där ett tydligt linjärt samband observerades med individer som har multipla identifikationer. Likväl visade resultaten för kulturella respektive samhällseliga aspekter ett linjärt samband, däremot ett svagare sådant, men där de samhällseliga aspekterna visade på ett starkare samband än de kulturella. Som följd av mina resultat och att mina hypoteser fått stöd kan jag anta att samhällseliga aspekter i den europeiska identiteten spelar roll för att stärka multipel identifikation hos en individ. Utifrån resultaten kan sambandet observeras att multipel identifikation stärks när en individ känner stark samhörighet med sitt EU-medborgarskap likväl som tilldelar sin europeiska identitet mer samhällseliga aspekter. Vilket betyder att en individs multipla identifikation, både stark tillhörighet till sin nationella som till sin europeiska identifikation, kan antas stärkas eller förutsättas av aspekterna som tilldelas den. Med bakgrund i den tidigare forskningen är resultatet till viss del förväntat, som beskrivit har den tidigare forskningen undersökt vilka aspekter individer tilldelar sin europeiska identitet (Bruter, 2004; Fligstein et al., 2012; Kohli, 2000) där resultatet till viss del var tvådelat. Den tidigare forskningen fastställde att identiteten till viss grad innefattar båda aspekterna, däremot består den huvudsakligen av antingen kulturella och samhällseliga aspekter. Följaktligen visade den tidigare forskningen främst att den europeiska identiteten ofta tilldelades samhällseliga aspekter som följd av att individen såg på Europa i relation till EU som institution.

Sammantaget kan jag som följd av mina analyser anta att en individ i EU med multipel identifikation med olika territoriella nivåer, såsom nationell och europeisk, tilldelar sin europeiska identitet mer samhällseliga aspekter. En slutsats som kan dras utifrån resultaten är att individens EU-medborgarskap spelar in i vilka aspekter som tilldelas den. En individs kontexter, och referenspunkter spelar alltså in i dess individuella identifikation. Som beskrivit i inledningen till studien kan fördjupad kunskap och förståelse för en europeisk identitets verkan och vad som påverkar den hjälpa oss i förståelsen för hur europeiska identiteten spelar in i bland annat EU och integrationen.

Avslutningsvis vill jag framhålla att en mängd olika frågetecken finns att utforska i vidare forskning och som utbyggnad av min studie. Till exempel hade en mer tidsmässig aspekt varit intressant att studera, där en analys av medlemsländerna i EU innan och efter 2004 varit intressant att se till, alltså nya och gamla medlemsländer. I och med att identitetsuppbyggnad tar tid att utvecklas kan det därför antas att vilka aspekter den europeiska identiteten kommer tilldelas kommer att skiljas åt mellan nya och gamla medlemsländer. Ett annat exempel på vidare forskning hade varit att ta de nationella identiteterna i större hänsyn, vilket med de tillgängliga datamängderna kräver en användning av olika datamaterial. Följaktligen hade det därför inte gått att uttrycka något på individnivå. Däremot tillåter det oss att få en överblick kring vilka aspekter den nationella identiteten generellt tilldelas i ett land för att sedan jämföras med vilka aspekter som generellt tilldelas den europeiska identiteten i samma land. Vilket innebär att hur aspekterna påverkas samspelet mellan territoriella identiteter hos en individ kan undersökas.

Referenser

- Balestrini, Pierre P. (2012) "How Citizens' Education, Occupation, Personal Economic Expectations and National Identity Interact with One Another to Sway Public Opinion on the EU." *Swiss Political Science Review* 18.3: 371-84. Web.
- Berg, Linda, och Göteborgs Universitet, Statsvetenskapliga Institutionen. (2007) *Multi-level Europeans : The Influence of Territorial Attachments on Political Trust and Welfare Attitudes*. Göteborg: Department of Political Science, Göteborg U. Print. Göteborg Studies in Politics, 104.
- Bruter, Michael. (2004) "On What Citizens Mean by Feeling 'European': Perceptions of News, Symbols and Borderless-ness." i *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 30 (1): 21-39.
- Cederman, Lars-Erik. (2001) "Nationalism and Bounded Integration." i *European Journal of International Relations*, 7 (2): 139-74. Web.
- Corlett, Sandra, and Sharon Mavin. (2014) "Intersectionality, Identity and Identity Work: Shared Tenets and Future Research Agendas for Gender and Identity Studies." *Gender in Management* 29.5: 258–76. Web.
- Djurfeldt, Göran, Rolf Larsson & Ola Stjärnhagen. (2018) *Statistisk verktygslåda 1: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Eurobarometer. (2023) *About Eurobarometer*. Hämtad 2023-12-06, från <https://europa.eu/eurobarometer/about/eurobarometer>
- European Commission, Brussels. (2019) Eurobarometer 90.3 (2018). *GESIS Data Archive, Cologne. ZA7489 Data file Version 1.0.0*, <https://doi.org/10.4232/1.13254>.
- Fligstein, Neil, Polyakova, Alina & Sandholtz, Wayne. (2012) "European Integration, Nationalism and European Identity," i *Journal of common market studies*, 50 (1): 106–122.
- Fox, Stuart, and Sioned Pearce. (2018) The Generational Decay of Euroscepticism in the UK and the EU Referendum." *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* 28.1: 19-37. Web.
- Greco, Stefano. (2023) "European Identity and European Political Parties." *Journal of Contemporary European Studies* Ahead-of-print. Ahead-of-print 1-15: Web.
- Hadler, Markus, Kiyoteru Tsutsui, and Lynn G. Chin. (2012) "Conflicting and Reinforcing Identities in Expanding Europe: Individual- and Country-Level Factors Shaping National and European Identities, 1995–20031." *Sociological Forum (Randolph, N.J.)* 27.2: 392-418. Web.
- Hakhverdian, Armen, Erika Van Elsas, Wouter Van Der Brug, and Theresa Kuhn. (2013) "Euroscepticism and Education: A Longitudinal Study of 12 EU Member States, 1973–2010." *European Union Politics* 14.4: 522–41. Web.
- ISSP Research Group. (2015) International Social Survey Programme: National Identity III - ISSP 2013. *GESIS Data Archive, Cologne. ZA5950 Data file Version 2.0.0*, <https://doi.org/10.4232/1.12312>.
- Klandermans, Bert & Simon, Bernd. (2001) "Politicized Collective Identity." i *The American Psychologist*, 56 (4): 319-31.

Kohli, Martin. (2000) "The Battleground of European Identities." i *European Societies*, 2 (2) : 113-37.

Kuhn, Theresa. (2019) "Grand theories of European integration revisited: Does identity politics shape the course of European integration?" i *Journal of European Public Policy*, 26 (8): 1213-1230.

Medrano, Juan Díez, and Paula Gutiérrez. (2001) "Nested Identities: National and European Identity in Spain." *Ethnic and Racial Studies* 24.5: 753-78. Web.

Schild, Joachim. (2001) "National v. European Identities?" *Journal of Common Market Studies* 39.2: 331-52. Web.

Schilde, Kaija E. (2014) "Who are the Europeans? European Identity outside of European Integration." *Journal of Common Market Studies*. 52.3 s.652

Ścigaj, Paweł. (2021) "Identity (Including Collective Identity)." *Politeja* 17.5 (68): 3-34. Web.

Verhaegen, Soetkin, Marc Hooghe, and Ellen Quintelier. (2014) "European Identity and Support for European Integration: A Matter of Perceived Economic Benefits?" *Kyklos (Basel)* 67.2: 295-314.

